

Nr 127.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående beräkning av den period, varunder semester må tilldelas befattningshavare i statens tjänst; given Stockholms slott den 24 februari 1928.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

C. Meurling.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 24 februari 1928.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena LÖFGREN, statsråden THYRÉN, RIBBING, MEURLING, GÄRDE, PETTERSSON, ROSÉN, HAMRIN, ALMKVIST, LYBERG, VON STOCKENSTRÖM.

Efter gemensam beredning med övriga departementschefer anför chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Meurling:

I 22 § 1 mom. i avlöningsreglementet den 19 juni 1919 för tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk stadgas bland annat, att tjänsteman äger *ärligen*, när det kan ske utan hinder för göromålsens behöriga gång, åtnjuta semester under det antal dagar, som i momentet närmare anges.

I skrivelse den 19 oktober 1927 har *järnvägsstyrelsen* gjort framställning i fråga om beräkandet av den tidsperiod, varunder semester lämpligen borde tilldelas personalen vid statens järnvägar. Styrelsen anför i sådant hänseende följande:

»Enligt de bestämmelser, som gällde före det nuvarande avlöningsreglementet av den 19 juni 1919, ägde ordinarie tjänstemän utfå fullt arvode under semester eller tjänstledighet för enskilda angelägenheter under en tid av 15 dagar för tjänsteman av lägre grad och 30 dagar för tjänsteman av högre grad undantagandes vissa av styrelsens tjänstemän, vilka ägde utfå 45 dagar. Några normerande bestämmelser om tjänstledighetens fördelning under årets olika månader hade icke utfärdats av styrelsen, utan erhöll personalen tjänstledighet enligt framställd önskan i den utsträckning, detta med hänsyn till göromålets behöriga skötande lät sig göra.

Enär personalen i förhoppning att erhålla ledighet å för densamma lämpliga tider i allmänhet underlät att ansöka om ledighet under årets första månader, uppstod många gånger svårighet att kunna bereda densamma den tjänstledighet, som reglements enligt kunde erhållas.

I och med det nu gällande avlöningsreglementets ikraftträdande har största delen av personalen tillerkänts en avsevärt längre semestertid än tillförne. Det var därför att förutse, att svårigheterna att bereda personalen semester skulle ytterligare ökas, därest icke åtgärder vidtoges för att planmässigt fördela semestern över årets olika månader. Av denna anledning samt i syfte att befria befålet från de dagligen återkommande göromålen med personalens tjänstledighetsförhållanden fastställde styrelsen en semesterordning, som från och med år 1921 skulle gälla för all linjepersonal. Under framhållande av att semestern, för att motsvara sitt ändamål att verka återställande av under arbetet nedsatta krafter, i största utsträckning bör uttagas i någorlunda långa sammanhängande tidsrymder har styrelsen bestämt, att följande riktlinjer skola tjäna till ledning vid uppgörandet av semesterplanerna.

A. *Tiden mars—oktober. — V distriktet samt linjerna Storlien—Bräcke—Sollefteå och Storuman—Östersund, inklusive linjerna till Strömsund och Hammerdal: Tiden maj—september.*

1. En var tjänstehavare vid distrikt eller huvudverkstad må under ovan angivna månader, där sådant kan ske utan hinder för göromålets behöriga gång, i regel tilldelas, med viss här nedan angiven avrundning, intill två tredjedelar av honom tillkommande semester, enligt följande

Plan för semesterindelning.

a. Tjänsteman, för vilken avlöningsreglementet eller därtill utfärdade övergångsbestämmelser upptager en semestertid av 20 dagar, må under ifrågasvarande tid i planen tilldelas semester inom en maximigräns av ... 15 dagar

av 25 dagar	d:o	d:o	... 17	»
» 30	»	d:o	... 20	»
» 35	»	d:o	... 25	»
» 45	»	d:o	... 30	»

b. I den mån så är möjligt och lämpligt bör denna del av semestern utläggas i en sammanhängande följd.

2. Beträffande sektionsbefålet underlydande personal skola före den 15 februari föreståndarna för respektive tjänsteställen (station, banmästaravdel-

ning, lokomotivstation etc.) till sektionsföreståndaren inkomma med uppgift å de tider, under vilka såväl föreståndaren själv som den honom underlydande personalen önska utbekomma sin semester för året, ävensom, efter förhandling med personalen, med förslag till semesterindelning.

3. Med anledning av berörda uppgifter och förslag upprättas å sektionsexpeditionen före februari månads utgång en *semesterindelning* för sektionen, upptagande i den mån så är möjligt enligt bestämmelserna i moment 1 här ovan samtliga tjänstehavare samt tiderna för dem tilldelad semester.

4. På tjänstehavares begäran må redan i indelningsplanen kunna tilldelas honom semester helt eller delvis å annan tid av året än under nu ifrågasvarande tidsperiod.

5. Vid upprättande av semesterindelningen iakttages, att företräde lämnas tjänstehavare, som med stöd av vederbörligt läkarbetyg önskar ledighet för svag hälsas vårdande.

6. Vad under mom. 2—5 stadgats rörande upprättande av semesterindelning med mera för sektionsbefälet underlydande personal gäller i tillämpliga delar även beträffande övrig personal vid distriktet liksom ock personal vid huvudverkstad.

B. *Månaderna januari—februari, november—december. — V distriktet samt linjerna Storlien—Bräcke—Sollefteå och Storuman—Östersund, inklusive linjerna till Strömsund och Hammerdal: månaderna januari—april, oktober—december.*

Semester under denna tid ifrågakommer antingen såsom under A. mom. 4 angives såsom ingående i semesterindelningen eller ock efter särskild därom för varje gång gjord ansökning.

I semesterordningen har framhållits, att det är befälets skyldighet tillse, att semestern avpassas efter förefintligt behov av arbetskraft olika tider av året, så att icke onödigt stor reservpersonal skall behöva tagas i anspråk. Sålunda måste vid uppgörandet av semesterplanen så förfaras, att det större antalet semesterdagar placeras under tider, då erfarenheten visat, att kravet på antal personal i tjänst är mindre, under det att under tider, då kravet på antal personal i tjänst är större, motsvarande åtstramning i semestern måste vidtagas.

Den nu tillämpade anordningen med semesterns uppdelning i en del, som tilldelas tjänstemannen under den s. k. semesterperioden, och en del, över vilkens förläggande tjänstemannen själv har större frihet att förfoga, har visat sig fylla sitt ändamål och även i stort sett varit mycket uppskattad av personalen.

Erfarenheten har emellertid visat, att tjänstemännen gärna önska spara några semesterdagar till slutet av året, dels för att säkerställa sig för oväntat uppkommande behov av semester, dels för att om möjligt erhålla några dagars ledighet vid jultiden. Det har dock ofta varit ogörligt att bevilja semester under slutet av året, särskilt under senare hälften av december månad på grund av då rådande jultrafik. Däremot är trafiken under januari månad, i synnerhet under första hälften, jämförelsevis obetydlig, varför befintlig reservpersonal icke då alltid kan tillfullo utnyttjas. I regel vill personalen dock icke uttaga någon del av sin årssemester redan i januari, dels på grund av ovan angivna orsaker, dels emedan semesterfördelningen för året ännu ej är fastställd. För styrelsen står det uppenbart, att en ökning av reservpersonalen för att möjliggöra tilldelning av semester under slutet

av året icke kan ifrågakomma, helst som, såsom redan berörts, den redan befintliga reservpersonalen ofta icke kan tillfullo utnyttjas under januari månad. Enda sättet att råda bot på anförda missförhållanden och därmed i främsta rummet av ekonomiska skäl möjliggöra minskning av reservpersonalen under månaden näst efter jultrafikens avveckling är, att personalen under januari månad tillerkännes möjlighet att uttaga den semester, som icke kunnat erhållas under föregående år,

Vid sammanträde med distriktscheferna ha dessa ock samfällt uttalat, att med hänsyn till vikten av att hålla stocken av reservpersonal inom skäliga gränser åtgärder i angiven riktning böra vidtagas.»

På grund av vad sålunda anförts har järnvägsstyrelsen hemställt om sådan ändring i 17 och 22 §§ av avlöningsreglementet, att perioden beträffande semester måtte för statens järnvägars vidkommande räknas från och med februari månad ett kalenderår till och med januari månad påföljande kalenderår.

Kommunikationsverkens lönenämnd har avgivit utlåtande den 22 december 1927 samt därvid överlämnat inhämtade yttranden från generalpoststyrelsen, telegrafstyrelsen och vattenfallsstyrelsen.

Generalpoststyrelsen har meddelat, att vid postverket i regel varje tjänstemans semester i dess helhet utlades på förhand, varför för postverkets vidkommande icke föreläge något behov av en bestämmelse i den för statens järnvägars räkning föreslagna riktningen.

Telegrafstyrelsen har anført, att en förskjutning av semesterperioden på sätt föreslagits icke skulle få samma betydelse vid telegrafverket som vid statens järnvägar. Telegrafverkets tjänstemän tilldelades nämligen i regel hela semestern i ett sammanhang efter en på förhand uppgjord plan, och då semestrarna i möjligaste mån fördelades över hela året, förekomme ej någon anhopning av semestrar i december månad. Med hänsyn till vissa med den ifrågasatta anordningen förbundna fördelar ansåge sig styrelsen likväl ej böra framställa någon erinran mot att, därest den föreslagna ändringen av avlöningsreglementets semesterbestämmelser funnes böra genomföras vid något av de övriga kommunikationsverken, liknande bestämmelser bleve gällande även för telegrafverket.

Vattenfallsstyrelsen har anført, att den föreslagna ändringen för statens vattenfallsverks personal i stort sett syntes innebära en fördel, varför styrelsen ansåge sig böra i princip tillstyrka vidtagande även för statens vattenfallsverks del av sagda ändring.

För egen del har *lönenämnden* anført:

»Lönenämnden har i detta ärende samrätt med allmänna civilförvaltningens lönenämnd, som därvid tillkännagivit, att det, så vitt sistbemälda lönenämnd hade sig bekant, icke vid något av de till allmänna civilförvaltningen hörande verken yppat sig behov av att kunna beräkna semestern för annan period än kalenderår.

Vid övervägande av vad i ärendet från olika håll anförts har lönenämnden i likhet med allmänna civilförvaltningens lönenämnd kommit till den uppfattningen, att det knappast kan anses erforderligt eller lämpligt att i gällande avlöningsbestämmelser rörande semestern vidtaga av järnvägsstyrelsen ifrågasatta ändringar vare sig med generell giltighet eller beträffande allenast statens järnvägar. Det av bemälda styrelse framställda önskemålet synes i stället kunna tillgodoses genom att hos riksdagen utverka bemyndigande för Kungl. Maj:t att beträffande visst verk meddela föreskrift därom, att vederbörande verksstyrelse må — i de fall, då befattningshavare med hänsyn till göromålets behöriga gång icke kunnat före utgången av ett kalenderår komma i åtnjutande av hela den på sagda år belöpande semestern — kunna medgiva, att de semesterdagar, som återstå, må utbekommas under början av närmast följande kalenderår, förslagsvis före januari månads utgång.»

På grund härav har lönenämnden föreslagit, att hos riksdagen måtte utverkas bemyndigande för Kungl. Maj:t att utan hinder av gällande avlöningsbestämmelser i fråga om verk, för vilket sådant må anses erforderligt, meddela föreskrift av utav lönenämnden angiven innebörd.

Av vad ovan anförts framgår, att på grund av trafikförhållandena vid statens järnvägar det skulle medföra onödiga utgifter för verket att i slutet av ett kalenderår tilldela linjepersonalen den semester, som då kan återstå att uttaga. Till avhjälpande av berörda olägenheter har järnvägsstyrelsen föreslagit, att dylik återstående semester skulle kunna uttagas under januari månad påföljande kalenderår. Då härigenom både personalens önskemål skulle tillgodoses och samtidigt verkets kostnader för reservpersonal skulle kunna nedbringas, vill jag tillstyrka järnvägsstyrelsens förslag härutinnan. Även om behov av en dylik anordning för närvarande icke eller åtminstone icke i samma utsträckning synes förefinnas inom andra grenar av statsförvaltningen, torde dock möjlighet till dylik utsträckning av semesterperioden böra beredas efter framställning av vederbörande verksstyrelse. På sätt lönenämnden föreslagit torde bemyndigande för Kungl. Maj:t att medgiva sådan utsträckning böra utverkas av riksdagen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

bemyndiga Kungl. Maj:t att, utan hinder av gällande avlöningsbestämmelser, i fråga om verk, för vilket sådant må anses erforderligt, meddela föreskrift därom, att vederbörande verksstyrelse må i de fall, då befattningshavare med hänsyn till göromålets behöriga gång icke kunnat före utgången av ett kalenderår komma i åtnjutande av hela den på sagda år belöpande semestern, kunna medgiva, att de semesterdagar, som återstå, må utbekommas före utgången av januari månad näst följande kalenderår.

Departements
chefen.

Kungl. Maj:ts proposition nr 127.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Fredric Hawerman.